

פרשת נשא

כה תברכו את בני ישראל (ו, כג)

רבנו אלעזר אזקרי (תלמיד האריז"ל) כתב בספר חרדים (פ"ד אות יח) שמצוה לברך כהן את ישראל שנאמר 'כה תברכו' וגו'. וישראל העומדים פנים כנגד פנים הכהנים בשתיקה ומכוונים לבם לקבל ברכתם כדבר ה', הם נמי בכלל המצוה. עכ"ד.

הנה חידוש לנו שאע"פ שברכת כהנים לכהנים נאמרה כמפורש בכתוב, מ"מ הישראל ג"כ יש לו חלק במצוה, ומשמע ממש שותף במצות עשה. ויש להבין הלא הכהנים המה המברכים ועליהם מוטל המצוה.

אולם באמת גם הגאון ר' פנחס הלוי בעל ספר ההפלאה על כתובות (דף כד:) כתב תחילה מסברתו כן, שהישראלים ג"כ מצוה להם להתברך מן הכהנים, כשם שמצוה לכהנים לברך, וכן מצינו בכל מקום אע"ג דבתורה אינו מפורש הצווי אלא על העושה, מ"מ המצוה על שניהם כגון ב"יבום" שהמצוה על היבם, כמ"ש 'יבמה יבא עליה', והמצות עשה גם על היבמה. ושוב כתב שמצא כן בספר חרדים כנזכר. ועפי"ז מיישב מה שכתבו התוספות (שבת קיח: ד"ה אילו): לא ידע ר"י מה איסור יש בזר העולה לדוכן, אם לא משום ברכה לבטלה. ותמהו כולם הא איכא איסור בודאי, כמ"ש בכתובות (כד:). אבל להאמור ניחא, דכיון שישראל ג"כ מקיים עשה בברכתם של הכהנים, א"כ כשהוא עולה לדוכן, אינו עושה שום איסור, רק מפסיד מצוה "פנים כנגד פנים" (אבל ברכה לבטלה אין כי הכהן יברך). עכ"ד.

ועפי"ד החרדים וההפלאה הנ"ל עורר הגרע"י נר"ו בשו"ת יחווה דעת (ח"ה סימן טו) שכשם שהכהנים מברכים ב"עמידה" כמ"ש בסוטה (דף לח.). כן השומעים צריכים לעמוד, לפי שגם המה בכלל המצוה עשה. עכ"ד. ע"ש.

והנה יש מנהג נפוץ מדורי דורות שהאבות מניחים ידיהם בשעת ברכת כהנים על גבי ראש ילדיהם. ובאמת לשם מה צריך. והלא הכהנים הם המברכים ודי שיעמדו שם גדולים וקטנים ויאזינו. ונראה לי בס"ד כי הנה כיון שיש מצוה גם על הישראלים כמו הכהנים וצריכים להקשיב כנזכר, א"כ זה שייך בגדול שיכול להקשיב וחייב במצוות (ובכלל זה ברכת כהנים), אבל לא בקטן שאינו יכול ליתן כל כך לב ופטור מן המצוות. לכן נהגו שהאב מניח ידו עליו וכביכול עי"ז מעביר לו את הברכה, כדרך שאדם מברך את בנו.

ומעתה נלמד, שזה דווקא בגלל שהוא עדיין קטן, אבל כשגדל כבר והוא בר מצוה א"כ משתייך הוא במצוה כשם ששאר הציבור משתייכים ונכללים בברכה. ולפי"ז די לנהוג כן עד הבר מצוה ואין זה שייך אחר כך. וכן נהגתי עם בניי הי"ו. ושוב כשדיברתי אודות זה עם הגאון ר' יחייא טובול שליט"א, אב"ד ליאון - צרפת, שש לקראתי שגם הוא נהג כן, ונומייתי לו נימוקים והסכים עד לחדא.

ברם צריך להודיע, כי רבותינו הדגישו שכאשר מתברכים צריך פנים כנגד פני הכהנים. ולכן גם האב יפנה את פני הבן מול פני הכהנים.

וה' יתברך יקיים בנו כל הברכות, ובפרט 'וישם לך שלום', אמן.

מקור: הרב אלעזר רז שליט"א

פרשת נשא